

Barnombudet

#metoo – hur går vi vidare?

Sexualkunskapslyftet: Sexualundervisning i skolan

- Ecpat, Barnadfrid och RFSU

Hans Olsson, lärare, sakkunnig sexualundervisning,
svarar på frågor i "1000 modiga frågor"

RFSU – för människors rätt att välja, vara, njuta. Sedan 1933.

Karolina Widerström,
Sveriges första kvinnliga läkare, 1897

“Unga vill göra sina egna erfarenheter själva. De kommer väldigt lite att styras eller ledas av hot och varningar om risker eller av förbud – vad de behöver är något positivt som de kan omfamna med värme och sympati.”

Sexualundervisning

- Främjande perspektiv – positiv syn på sexualitet
- Icke-dömande
- Realistisk och verklighetsförankrad
- Genusperspektiv

Bl a Unesco "Technical guidance om Sexuality Educaiton", N Haberland m fl

Undervisningen behöver:

- Ge faktakunskaper
- Innehålla samtal om sexualitet, relationer, värderingar, genus och samhälle.
- Diskutera och analysera hur normer påverkar och begränsar människor.
- Inkludera alla, oavsett kön, bakgrund sexualitet, sexuell läggning, könsidentitet osv.
- Främja positiva och icke-diskriminerande värderingar
- Utveckla färdigheter (hur man kan kommunicera, vara en schyst partner, använda kondom, söka stöd och råd ...)

Främjande och förebyggande arbete mot sexuella trakasserier i skolan

- Undervisningen generellt och sex- och samlevnadsundervisning specifikt
- Skollag, läroplan, diskrimineringslag och likabehandlingsplan
- Sexualitet, kön/genus och relationer närvarande i hela skolmiljön
- Det som händer utanför skolan flyttar in i skolan

Dubbla verkligheter

- 90 % hade sex på ett sätt de själva ville
- 95 % hade sex på en trygg plats
- 75 % nyktra vid senaste sex
- Fler killar (14,7 %) än tjejer (4,8 %) tror att de behöver ställa upp på sex
- Tjejer mer nöjda med sitt sexliv.
- 75 % av 15-19-åringar har haft en eller två sexpartner.

Skolinspektionens rapport

- Positiva: Mer ämnesintegrerad än tidigare
- Inte tydligt kopplat till värdegrunden
- Lärarnas kompetens
- Elevinflytande
- Inkludering, normer och hbtq
- Elevhälsans roll
- Styrning (rektor – huvudman)

Vad kan vi göra?

- Lärarnas kompetens
 - S&S obligatoriskt på alla lärarutbildningar
 - fortbildning
- Likvärdigheten måste öka
 - Rektorer större ansvar: planering, mål och uppföljning.
 - Huvudmännens ansvar (kommunerna och friskoleägarna)
 - Systematiskt arbete
- Studie: om positiva relationer på nätet. Stödja barn/unga.
- Material?

Elevhälsan

”Elevhälsan ska också arbeta med mer generellt inriktade uppgifter som ...som skolans värdegrund, arbetet mot kränkande behandling ... jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning.”

*Juridisk vägledning (Mer om ...)
Elevhälsan, Skolverket 2012*

Främja – förebygga (upptäcka – åtgärda) *rfsu*

Främja:

- Ett kontinuerligt arbete.
- Utan att något särskilt har hänt.

Förebygga:

- Avvärja risker och problem
- Undvika specifika problem

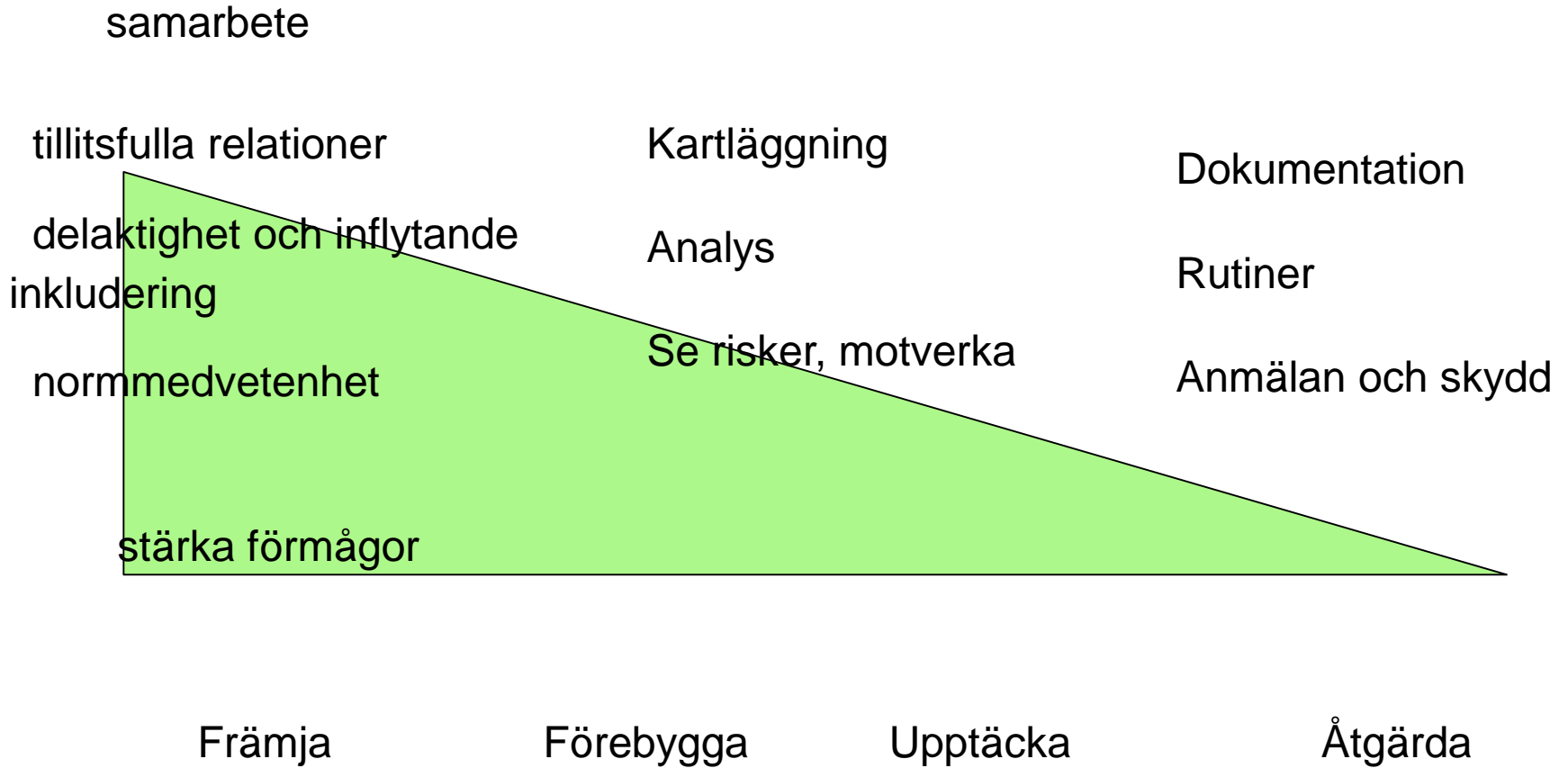
Främja – hur, ex:

- Arbeta med trygga relationer på skolan.
- I undervisningen, t ex kommunikation kring sexualitet, synsätt på kön.

Förebygga – hur, ex:

- Kartläggningar, analyser
- Skapa trygga miljöer

Efter Skolverket.

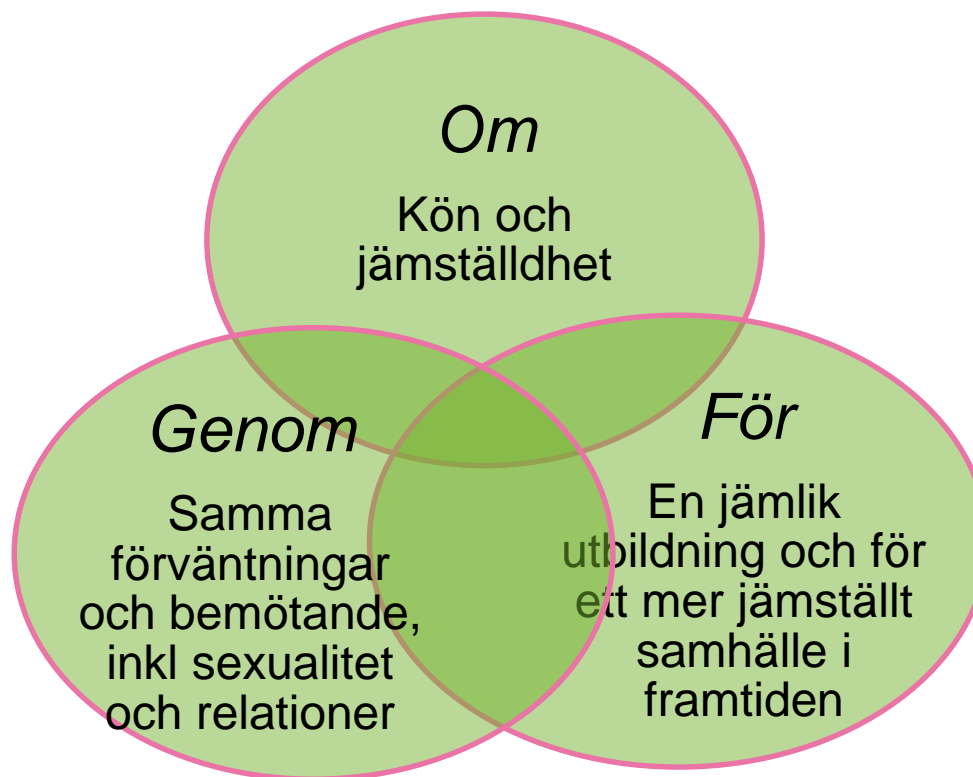

Jämställdhet/genusperspektiv

Jämställdhet i skolan är inriktat på att ge flickor och pojkar lika mycket makt och samma möjligheter för lärande och utveckling.

Lära:

Sexualitet, kön/genus och relationer ständigt närvarande

- I skolmiljön: korridorer, matsalen, skolgården etc.
- I undervisningen: generellt och i sexualundervisningen specifikt.
- Hur elever, lärare och annan personal förhåller sig till exempelvis:
 - vokabulär (i undervisningen, i allmänna samtal)
 - sexuella trakasserier – hur man agerar/inte agerar
 - fysiskt vardagsvåld (tusen nålar, ”vänskapliga” knytnävsslag)
 - hur lärare/personal bemöter killar, tjejer, icke-binära etc.
 - hur tjejer och killar klär sig och hur det uppfattas (av elever och personal)
 - sexuell läggning, könsidentitet, och könsuttryck
 - hur skolan organiserar aktiviteter, som skoldanser, friluftsdagar
 - etc etc ...

Genusperspektivet är nödvändigt

Normer och maskulinitet

- Siffror från BRÅ visar att 98 % av alla anmälda för sexualbrott är män
- Tydlig koppling mellan könsstereotypa uppfattningar och våldsutövande och acceptans för våld
- Problematisera normer kring maskulinitet

"Hos hyenorna är det honan som bestämmer. Hon är stor och manlig medan hanen är ganska liten."

*(berättarröst under naturfilm för barn,
ur Bryt, RFSL Ungdom)*

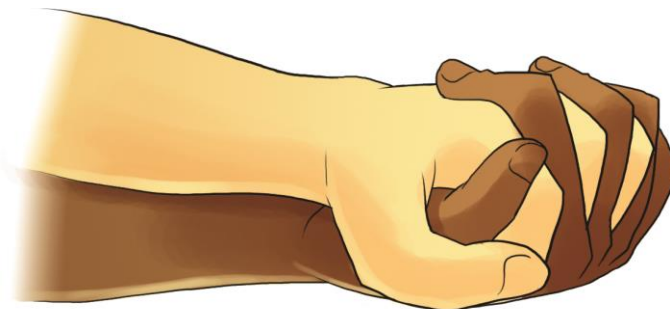

Driftsstyrda pojkar?

Vad göra? Exempel "samtycke"

- *Kunskap*: Om lagstiftning, vad sexuella trakasserier, övergrepp är. Kroppslig integritet, gränser. Vad som menas med samtycke.
- *Attityder/värderingar*: Hur normer påverkar/begränsar. Allas rätt till kroppslig integritet. Förstå vikten av ömsesidighet, ansvar att söka och visa samtycke.
- *Färdigheter*: Hur man vet vad den/de andra vill. Ja/nej-signaler. Hur man kan ge och få samtycke.

KASAM – känsla av sammanhang

(Aaron Antonovsky)

- *Begriplighet*: förutsägbarhet, det som händer går att förstå och ordna.
- *Hanterbarhet*: kan möta krav och utmaningar, känner att man kan klara av det som händer.
- *Meningsfullhet*: delaktighet, tillhörighet och framtidstro.

Har du sett porr på nätet det senaste året?

	13-16 år	17-18 år	Killar	Tjejer
Nej /Vet inte	62/9 %	46/5 %	35/7 %	74/8 %
Ja, en/flera ggr i veckan	11 %	21 %	28 %	3 %
Ja, mindre än en gång i mån	11 %	13 %	15 %	9 %

Motsäger andra studier, som visar att majoriteten har sett porr.

Källa: Ungar och medier 2017, Statens medieråd

Hur kom du i kontakt med porr på nätet?

	13-16 år	17-18 år	Tjejer	Killar
Jag sökte själv upp det	54 %	71 %	58 %	63 %
En kompis visade mig	31 %	25 %	20 %	31 %
Slump/olyckshändelse	27 %	17 %	33 %	19 %

Källa: Ungar och medier 2017, Statens medieråd

Hur upplevde du det?

	Tjejer	Killar
Inget särskilt/brydde mig inte	47 % (48 %
Blev upprörd	12 %	4 %
Gillade det	31 %	31 %
Äckligt	15 %	9 %
Spännande	16 %	22 %
Vet inte	14 %	14 %

Källa: Ungar och medier 2017, Statens medieråd

Finns det något innehåll i tv, film, spel eller på internet som du blivit rädd, ledsen eller deppig av?

	9-12 år	13-16 år	17-18 år
När barn lider eller mår dåligt	54 %	60 %	67 %
När djur är sjuka eller lider	57 %	58 %	60 %
Fattiga människor	44 %	47 %	53 %
Sexuella hot och övergrepp	18 %	40 %	60 %
Porr	8 %	6 %	5 %
Mobbning	38 %	50 %	56 %

Källa: Ungar och medier 2017, Statens medieråd

Unga och pornografi

- Nästan alla har sett porr
- Ambivalenta
 - bra & dålig
 - upphetsande & avtändande
- Kritiska
- Skillnader mellan könen

Ungas oro

- Fel uppfattning om den sexuella akten
- Kondomanvändning
- Äldre tonåringar oroar sig för yngre

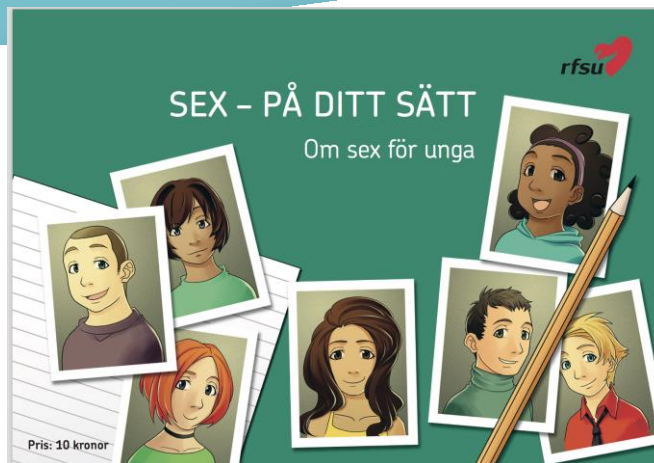
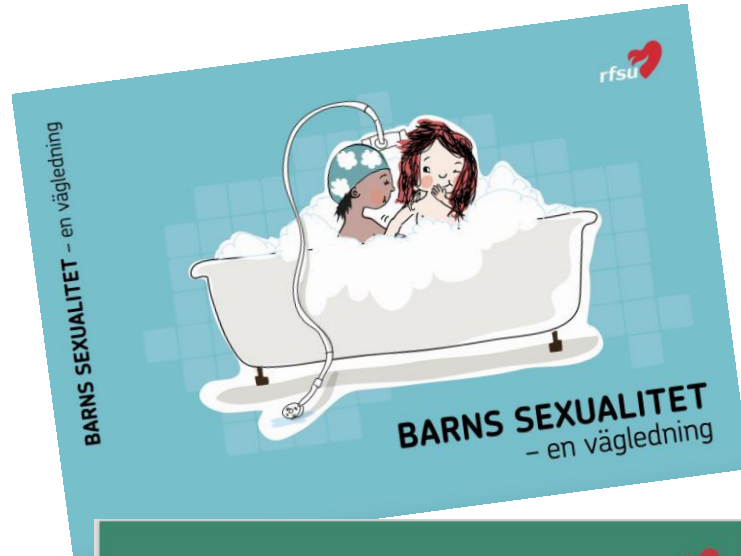
- Tjebers oro kopplat till utseende.

- Killars oro kopplat till prestation.

Vi behöver prata mer om pornografin

RFSU-material – rfsu.se

Vad vill unga prata om?

- En av fem hade pratat om hur man kan visa vad man vill.
- En av fyra hade pratat om hur man kan visa vad man inte vill.
- Mer än hälften ville prata mer om dessa frågor.
- Två av tre ville prata mer om vad lagen säger om våldtäkt och sexuella övergrepp.

Vill du?

Vill du?

Om sex, kommunikation och gränser

- Kortfilmer med lektionsupplägg.
- Samtalsöppnare – vad hände? Vad händer sen?
- Teman som tjat, gränser, förväntningar, ömsesidighet, åskådarperspektiv.
- Finns på rfsu.se, youtube, gratisiskolan.

Framtaget delvis med stöd av MUCF (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor)

Vill du?

Allmänna Barnhuset: Handledning för skolpersonal

- Samtalsträffar för personalen
- Utvecklingsarbete
- Fyra avsnitt med arbetsblad:
 - Integrera temat i undervisning
 - Att bemöta och fråga
 - Agera vid misstanke och upptäckt
 - Definitioner och fakta